

'Duisenberg is de coach, wij'

Jean Claude Trichet ziet politieke vooruitgang

De komst van de euro en de EMU heeft ingrijpende gevolgen voor de monetaire hoofdrolspelers in Europa. De centrale banken bepalen nu onder leiding van de Europese Centrale Bank de monetaire politiek in Europa. Hoe gaan centrale bankiers om met al deze veranderingen? DNB magazine maakt een rondgang langs een aantal centrale banken. In de eerste aflevering een interview met Jean Claude Trichet, president van de Banque de France.

Douwe Miedema

Na vijf minuten in de *anti-chambre* staat hij plotseling naast ons: Jean Claude Trichet, president van de centrale bank van Frankrijk. Een havik in het gezelschap van centrale-bankpresidenten, een fervent voorstander van de euro en van de scheiding tussen overheid en monetaire autoriteit. 'De ayatollah van de sterke munt' en 'zetbaas van Frankfurt' werd hij genoemd. Maar hij kreeg gelijk: de Banque de France (BdF) verkreeg onafhankelijkheid, Frankrijk kon meedoen aan de EMU. De BdF zegevierde niet in de laatste plaats dankzij de mening van het grote publiek. Dat was altijd al voorstander van een harde munt. Nu het goed gaat in Frankrijk, zijn ook de laatste restjes kritiek verstomd.

De Franse bevolking steunde, getuige de enquêteresultaten, het beleid van de franc fort in hoge mate en was een voorstander van de euro. Is de Banque de France niet bang dat zij die steun kwijtraakt, nu de euro ten opzichte van de dollar maar telkens blijft dalen?

Het duurt enige tijd voordat Trichet met het - verwachte - officiële antwoord op deze vraag komt. Opgewekt zegt hij: 'U weet dat wij hier drie zinnen over hebben, die door Wim Duisenberg namens de ECB-Raad zijn uitgesproken. De ECB voert een beleid van monetaire stabiliteit, de euro heeft een belangrijk potentieel voor appreciatie en een sterke economie gaat samen met een sterke munt. *Full stop.* Ja, ik ben het met u eens dat het antwoord weinig verrassend is, maar het is erg belangrijk dat we met één stem spreken. We hebben afspraken over het antwoord op deze vragen, we gebruiken allemaal dezelfde termen. Dit gezegd zijnde, geloof ik dat het Franse volk er ook daadwerkelijk op vertrouwt dat we die stabiliteitspolitiek voeren en dat de euro

geen greintje aan geloofwaardigheid heeft ingeboet. De cijfers voor de lange rente bevestigen dit trouwens. Die liggen in Frankrijk en Nederland honderd basispunten onder die van de VS. De wereldwijde markten vertrouwen onze munt dus. Dat is erg belangrijk.'

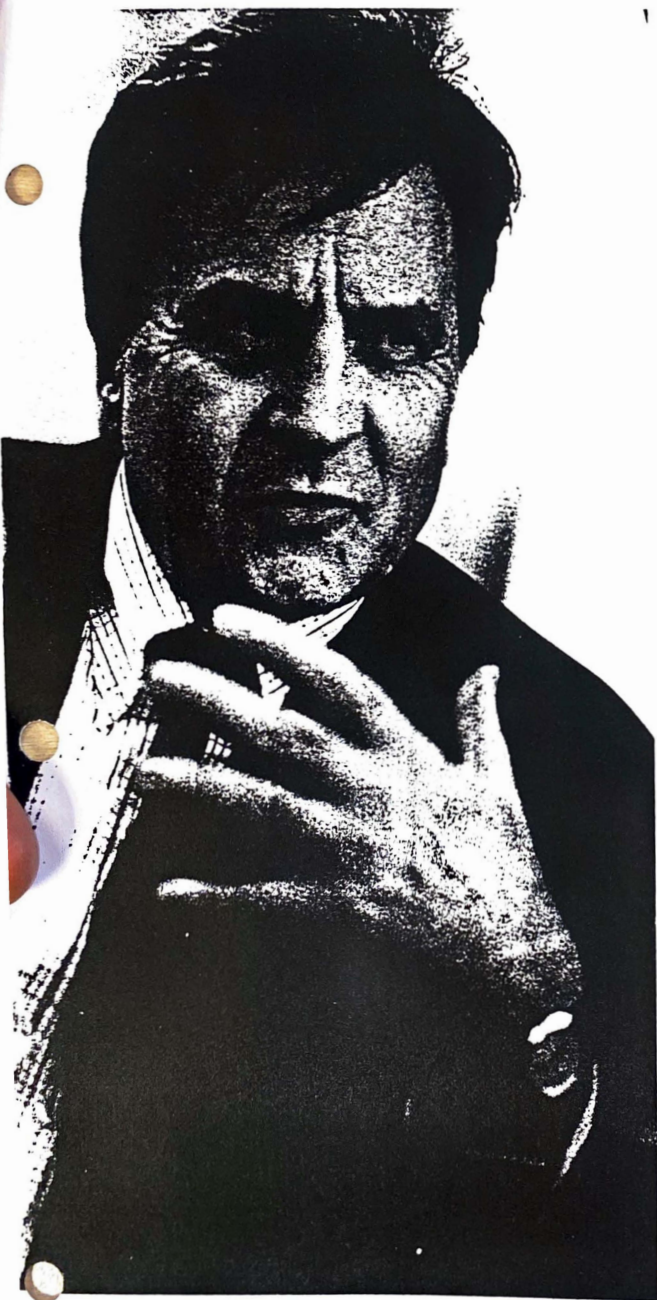
Maar begrijpt het publiek dat ook?

'Ja. Het is onze taak die geloofwaardigheid te handhaven. We kunnen niet met verschillende monden spreken. Centrale bankiers hebben één woord en *our word is our bond*. We kunnen er niet te genuanceerd over doen. Je kunt niet zeggen, nou, we willen wel een stabiele munt maar geen sterke munt, of wat dan ook. Niemand denkt zo. De man of de vrouw in de straat wil weten: kan ik de munt vertrouwen of niet. Meer niet. In de discussie rond de onafhankelijkheid van de BdF lagen wij hevig onder vuur van veel commentatoren uit allerlei richtingen. Tot verbazing van velen bleek dat het publiek ons voor het overgrote deel steunde. De redenering van het publiek klopte en was veel redelijker dan die in menig artikel of welbespraakte redevoering werd verwoord.'

zijn de spelers op het veld'

door EMU

Wat is toch het geheim van centrale bankiers? Terwijl lang niet iedereen begrijpt wat ze precies doen, slagen ze er toch telkens weer in het vertrouwen van het publiek te winnen.

'Ons instrumentarium en onze redeneringen zijn complex, maar de resultaten zijn zo eenvoudig... En eenvoudig te controleren: je hebt een stabiele munt, óf je hebt er geen. De prijzen blijven gelijk, óf ze gaan omhoog. Daar is niets subtiels aan. Dit is een van de grote sterke punten van centrale banken, dat ze een geweldige steun ondervinden van de *common sense* van de man en de vrouw in de straat. Die vertrouwen het niet als je zegt: zorg maar dat je een lekker hoog inflatieniveau hebt, dan zijn alle problemen met groei en werkloosheid opgelost. Hun diepste overtuiging is dat zaken pas goed gaan als het geld z'n waarde behoudt. Iets anders geloven ze niet. Absoluut niet!'

Geloof u dat uitleg verschaffen over het eurosysteem en over het monetaire beleid van de ECB, een van de hoofdtaken is van de nationale centrale banken nieuwe stijl?

'Dat is in mijn ogen een extreem belangrijke taak. Dé uitdaging waar het eurosysteem voor staat – en dus ook de nationale centrale banken – blijft natuurlijk het voorbereiden en goed uitvoeren van het monetaire beleid. Dat vereist meer inspanning dan voorheen, omdat de nationale centrale banken niet langer

'Het gezonde verstand van de man in de straat is een geweldige steun voor centrale bankiers'

alleen met de economie van hun eigen land rekening hoeven te houden, maar met die in heel Europa. Daarnaast hebben we een grote verantwoordelijkheid om te verklaren waarom we onze beslissingen nemen, waarom we een rentestap nemen. Het is onze taak aan te tonen waarom het concept van één Europese munt zo inspirerend is. De Banque de France is het gezicht van het eurosysteem in Frankrijk, zoals de Nederlandsche Bank dat in Nederland is. Dat is tegelijkertijd onze kracht en die van het eurosysteem als geheel. Door de centrale banken en de nauwe institutionele en sociaal-politieke banden is het eurosysteem stevig verankerd in het dagelijks leven van de bevolking. Hier in Frankrijk heeft ieder lid van het Monetaire Beleidscomité de

opdracht om te communiceren met een aantal regionale autoriteiten, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor zo'n acht tot tien miljoen mensen. De Bretonnen, de Normandiërs, de Picardiërs..., we leven niet alleen in een politieke democratie, maar ook in een opiniedemocratie. De BdF is helemaal onafhankelijk van de staat, maar is verantwoording verschuldigd aan de publieke opinie. In onze opiniedemocratie moeten we ons beleid en onze beslissingen voortdurend verklaren.'

Vindt u het nooit jammer dat u als centrale bank minder macht heeft dan vroeger? Voorheen, en zeker na de onafhankelijkheid van de BdF in 1994, bepaalde u zelf de monetaire beleidsregels, nu mag u alleen nog uitvoeren wat Frankfurt u opdraagt.

'Het is niet zo dat wat de ECB heeft gewonnen, ten koste is gegaan van de nationale centrale banken. Ik maak bezwaar tegen een voorstelling in termen van oppositie tussen de ECB en de nationale centrale banken. Beide partijen hebben in de nieuwe situatie iets gewonnen. Vergeet u niet dat het systeem is gebaseerd op centralisatie van beslissingen en decentralisatie van de uitvoer van die beslissingen. Wij zijn de spelers op het veld, de ECB is de coach. We leveren als team het beste spel, en proberen de wedstrijd te winnen, de beste monetaire politiek voor Europa te voeren. En dat is opwindend, we hebben een enorm werkveld, veel groter dan voorheen. Ik spreek graag van een *positive sum game*.'

Denkt u dat de centrale banken hun organisatie zullen aanpassen nu hun taken zo ingrijpend veranderd zijn? In Nederland zijn mensen die zeggen dat DNB het maar met minder mensen moet doen, nu de ECB verantwoordelijk is voor het monetaire beleid.

'Onze kosten moeten omlaag, maar dat staat los van de komst van de euro. Het heeft er mee te maken dat we niet op een optimum zaten wat betreft onze organisatie en onze kosten. Wij hebben altijd op het standpunt gestaan dat we onze taken zo goed mogelijk moeten uitvoeren, tegen zo laag mogelijke kosten. We hebben de afgelopen jaren al een aantal grote reorganisaties uitgevoerd. Jaarlijks neemt het aantal personeelsleden ongeveer met één procent af. Het aantal medewerkers zal daarmee aan het eind van dit jaar gedaald zijn tot iets meer dan veertienduizend, tegen meer dan zestigduizend zes jaar geleden.'

Maar de BdF voert toch ook een aantal taken uit die goedbeschouwd niets met de euro te maken hebben, zoals het bijstaan van mensen met hoge schulden?

'Ik geef toe dat dit vrij uitzonderlijke taken zijn voor een centrale bank, die dan ook alleen te verklaren vallen vanuit het vertrouwen dat het parlement heeft in de Banque de France. Dat heeft ons in het verleden nogal eens met dit soort taken bekleed. En uiteraard bestaat mijn beleid hieruit om tegemoet te komen aan de wens van het parlement, als het gaat om taken die niet op het terrein van het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) liggen. We voeren die toegevoegde taken uit als *le devoir d'état*,

De Banque de France in het kort

Hoofdkantoor	Parijs
President	Jean Claude Trichet
Directie	8 directeuren
Aantal agentschappen	211
Aantal medewerkers	14.000
Voornaamste taken	Vorbereiding monetair beleid, drukken en distribueren bankbiljetten. Toezicht is gelieerd aan BdF via drie commissies, waar medewerkers van de BdF in dienst zijn. Onder meer belast met de administratie van de schulden van huishoudens. Beschikt over gegevens van 35.000 bedrijven, waaronder de balans en geeft kredietratings voor bedrijven af.
Overige taken	1800 door Napoleon Bonaparte.
Opgericht	In 1993 was een wetswijziging nodig om de BdF onafhankelijkheid te verlenen. Deze ging per 1 januari 1994 in. Daarvoor was de BdF op monetair terrein een adviseur van de regering.
Bijzonderheden	

Het hoofdkantoor van de Banque de France in Parijs.

burgerplicht. Je geweten vertelt je die taken zo goed mogelijk uit te voeren. Maar natuurlijk kijken we goed om ons heen. Welke instellingen voeren soortgelijke taken uit? Wat is de *benchmark*? Kunnen wij zelf de beste oplossing bereiken, of kan een ander het beter?

Vindt u dat het toezicht op het bankwezen een taak is die thuishoort bij een centrale bank?

'Er is een duidelijk verband tussen de monetaire autoriteit en de verantwoordelijkheid als toezichthouder. Toezicht houden op de bankwereld kan niet goed als je het helemaal losmaakt van de centrale bank. Wij werken in Frankrijk met een goed concept: het secretariaat van de Commission Bancaire berust bij de BdF en wij leveren ook de voorzitter. Er is een nauwe band tussen de centrale bank en de toezichtsautoriteit, maar het is niet hetzelfde orgaan. De president van de BdF is in de Commission Bancaire geen dictator: de commissie neemt collegiale beslissingen. Daar hechten we erg veel belang aan.'

Er bestaat in Europa een politieke realiteit die sterker uiteenloopt dan die in de Verenigde Staten. Ik denk dan

bijvoorbeeld aan de recente verkiezingen in Oostenrijk, de oorlog in Joegoslavië en de gebrekkige manier waarop Europa hiermee omgaat. Kunnen die ontwikkelingen z'n weerslag hebben op de economie en daarmee op de valuta?

Voor het eerst heft Trichet z'n vinger en begint hij met stemverheffing te spreken. 'De vooruitgang in de politieke samenwerking in Europa wordt stelselmatig onderschat! Nationale munteenheden zijn een blijk van soevereiniteit, ze laten versmelten is beslist een belangrijke stap vooruit. Maar vergeet u bovendien het Stabiliteitspact niet! Dit voegt elementen toe aan het Verdrag van Maastricht die buitengemeen gedurfd zijn en door veel waarnemers ondergewaardeerd. Washington heeft geen mogelijkheid om Californië of Massachusetts of Florida een begrotingsmaatregel af te dwingen, Berlijn kan Beieren geen begrotingsmaatregel opleggen en Zürich kan dat evenmin aan Genève. Maar de Europese Raad – de regeringshoofden – kunnen Nederland of Frankrijk of Duitsland of Italië dwingen tot een begrotingspolitiek waar die landen niet blij mee zouden zijn. We kunnen sancties opleggen aan landen, als ze zich niet aan die maatregelen houden. We zijn dus in bepaalde opzichten politiek gezien verder dan veel federale staten! Er is een gebrek aan politieke instituties in Europa, toegegeven, maar we compenseren dat door de Europese Raad met veel bevoegdheden te bekleden. Natuurlijk, als burger vind ik dat we beter af zouden zijn met een Europa dat meer bevoegdheden heeft op het terrein van defensie en buitenlandse politiek. Maar als centrale bankier ben ik er zeer op gebrand om te wijzen op de politieke vooruitgang die we in Europa al geboekt hebben op economisch en begrotingsterrein.'